6 5

CASPARI MATTHAEI MVLLERI,

SERENISSIMI DVCIS MECKLENBVRGICI REG. CONSIL. CANCELLARIAE, PROFESSORIS PVBL. ORDINARII, FACVLTATIS IVRIDICAE P. T. PRO-DECANI,

DISSERTATIO IVRIDICA DE

MATRIMONIO NOBILIS CVM IGNOBILI,

Von

Heyrathen zwischen Adelichen und Un-Adelichen Personen.

QVAM IN ALMA AD VARNVM ACADEMIA D. VII. DECEMBR. AN. MDCCVII. PLACIDO ERVDITORVM EXAMINI SVBJICIT

JOCHIM CHRISTOFFER DE MOLTKE, EQVES MEGAPOL.

ROSTOCHII, REC. MDCCXXXXVI.

(2)

PROOEMIVM.

DVM *abitum ex hac Academia paro, nolui legibus eiusdem adversari, et sine specimine discedere, dum vero materiam disputationis meditabar, ea occurrebat varia, placuit præsens de matrimonio Nobilis cum ignobili, ubi quæstio præliminaris præmittenda, an mihi non habita ratione ætatis tractare liceat materiam matrimonialem? Ubi quidem objici poterat ab hac ætate plane alienam esse hanc materiam, ut ut enim Romani masculis puberibus facultatem matrimonium contrahendi concesserint, pr. I. de Nupt. melius tamen videtur, si causa matrimonialis in id differatur tempus, quo pater probabiliter consensurus, quod in tali ætate cæteris paribus, & nisi circumstantiæ id suadeant, non facturus præsumitur: sed paucis rem includam, sc. distinguendum, an causa matrimonialis tractetur theoretice, an practice, illud cujuscunque ætatis homini permittitur, nam & dupondio in Collegio Institutionum inculcatur causa matrimonialis, quam proinde B. C. D. aggrediar, pro temporis ratione materiam propositam examinaturus, & quidem ita, ut primo capite agatur de quæstione: an matrimonium nobilis cum ignobili valeat; secundo: de effectu.*

CAPVT I.

TRACTAT

QVÆSTIONEM:

AN MATRIMONIVM INTER NOBILEM ET IGNOBILEM VALEAT?

§. I.

Præmitti quidem hic debuiſſet, quid ſit matrimonium? quid ſit nobilis, aut ignobilis? ne contra monitum JCti *in L. I. ff. de Origin. Jur.* illotis manibus ad rem ipſam accedere videremur; ſed cum definitio matrimonii ex *§. 1. J. de patr. poteſt.* Ubi definitur, quod ſit viri & mulieris conjunctio individuam vitæ conſuetudinem continens, jam ſatis nota, eaque a Commentatoribus ſufficienter explicata ſit, noluimus actum agere, & quod ab illis dictum eſt, de charta, in papyrum tranſcribere, ſed potius tempori & chartæ, utut alias perituræ, niſi ſic periret, parcere, multo minus autem in derivationem nominum, aut ſynonymiam inquirere placuit, ſed talia ſcire avidum ad Lexicographos remittimus; Definitionem Nobilis propoſuit Dn. DE LAVZOW *in Differt. ſub Præſidio Præſidis habita*, cujus inſcriptio eſt *de Virgine Nobili Mecklenburgica C. I. n. 27.* ubi nobilem definit, quod ſit perſona ſingulari dignitate eminens, a parentibus nobilibus

libus in liberos transfuſa, vel a Principe ipſi ob virtutem, ſcientiam, aut res præclare geſtas conceſſa, & in ſeqq. etiam Etymologiam hujus vocis tradit, unde ſimul apparet, quis ſit ignobilis, ſc. qui tali ſingulari dignitate non eminet.

§. II. His ita præmiſſis ad quæſtionem hujus capitis propoſitam progredimur, an valeat matrimonium nobilis cum ignobili? pro negativa militare videtur quod talia matrimonia ſæpe fiant luctuoſa, & infelices ſortiantur eventus, dum litibus & diſcordiis non tantum inter conjuges præbent occaſionem, ſed & ſæpe ab agnatis, qui ignobilem agnato ſuo junctam contemtui habent, aliqua inferuntur mala, *dann welche nicht von beyden Seiten Fürſtenmæßig* (idem aliquo modo de nobilibus) *gebohren, die müſſen andern Fürſtlichen* (*Adelichen*) *Perſohnen die Stühle nachtragen, ihnen aufwarten und zu Gebote ſtehen*, uti loquitur Myler. ab *Ehrenbach de Gamol. Princ. Imp. C. 5. §. 2.* unde non inelegantes ſaltem ratione materiæ ſunt verſiculi quos habet Harprecht. *ad princ. I. de Nupt. n. 28.*

Gleich wie man nicht wol pflügen kan
Wenn man ungleich Pferd ſpannet an,
Alſo iſt auch wann ungleich Paar

 Zu-

Zusammen gefüget wird vorm Altar.
Das eine ist reich (idem si nobilis) *das andre arm*, (ignobilis)
Da geht es das sich GOtt erbarm,
Solch Heyraht ist fürwahr keine Ehr
Sondern ein Last und groß Beschwer,
Wilt du freyen, daß dichs nicht reu,
So folge meinen Rath, deines Gleichen frey.

Accedit, quod publice intersit, ut dignitas ordinum & familiar. sit salva *L. 1. §. 13. ff. de agnosc. & alend. lib.* adeoque splendor familiæ antiquæ connubio non imminuatur, aut contaminetur. Myler. *d. l.* §. 2. insuper matrimonia in personas inæqualis dignitatis jure prohibita sunt, ita (a) prohibebatur propter inæqualitatem dignitatis matrimonium inter Senatorem & Libertinam, vel aliam humilis & vilis conditionis fœminam. *L. 16. L. 44. L. 58. ff. de Rit. Nupt,* ne amplissimi Ordinis dignitas vilis coniugii consortio sordescat, neve abiectarum fœminarum non tam connubia, quam vitia iungantur. Gerhard. *de Coniug. §. 399. p. 890.* ubi addit, quod superueniens quoque Senatoria dignitas olim ad dissolvenda matrimonia suffecerit. (b) inter liberum & servilis conditionis personam, *L. 6. p. ff. de Jur. Dot. Nov. 27. c. 10.* adeo ut ex tali matrimonio nati

fiant

fiant servi. *L. 3. C. de inc. Nupt.* cum lex Naturæ hæc sit, ut sine iusto matrimonio natus sequatur matrem. *L. 24. ff. de Stat. Hom.* quod & apud Hebræos ita fuisse observatum ex IOSEPHO *de Antiquit. Judaic. L. 4. C. 6.* tradit CARPZ. *Jurispr. Consist. L. 2. tit. 9. n. 6.* Sed his & aliis, quæ adduci poterant, non obstantibus, existimamus, matrimonium nobilis cum ignobili valere, sive masculis nobilis dixerit uxorem ignobilem, sive contra, virgo ignobilis nupserit nobili; in adducendis rationibus huius rei non erimus prolixi, cum (1) satis apertum sit, nullam hic adesse prohibitionem, sive Divinum, sive Gentium, aut civile jus inspexeris, non negamus quarundam Gentium moribus, talia conjugia fuisse prohibita, uti de veteris Saxoniæ & Daniæ moribus testatur CYPRAEUS *de Conjug. c. 13. §. 36. n. 7. & insu.* Sed inde nondum jus oritur Gentium, quod hæc vel Illa gens tales nuptias prohibuerit, imo non tantum in Saxonia, sed generali consvetudine inter personas disparis conditionis valere matrimonium docet CARPZ. *l. 2. Def. 10. n. 9.* accedit (2) quod matrimonium Principis cum Virgine Nobili, aut plane ignobili valeat, uti late probat MYLER. ab *Ehrenbach Gamolog. Princ. Imper. c. 8. §. 7. & 48.* quidni ergo

ergo valeret matrimonium nobilis cum ignobili, nec obſtant ſupra in contrarium adductæ rationes, ubi primo conſentimus disſvadendum eſſe matrimonium tale, & melius facere eum, qui paris conditionis ducit uxorem, ſi tamen disſvaderi nequeat, idem permittendum, & huc collimat prima in contrarium adducta ratio, ubi quod de diſcordiis ex tali matrimonio metuendis additum, non eſt univerſale, & ſi ob ſolas diſcordias, quæ metuuntur, matrimonium ſimpliciter prohibendum eſſet, ſequeretur, omne matrimonium eſſe prohibendum, quia nihil frequentius, quam diſcordias inter conjuges oriri, ſicut & quod de malis, quæ ab agnato aliquando inferuntur, dictum eſt, nullius momenti eſt, quod vero ex iure civili adductum, id hodie notorie correctum, ita quod de matrimonio inter Senatorem & libertam prohibito dictum, corrigitur per *Nov. 78. C. 3. Nov. 117. c. 4.* vid. HOPP. *in uſu Hodier. ad §. 11. l. de Nupt.* & matrimonium ſervorum approbatum *t. t. X. de matr. ſerv.*

§. III. Sed cum in §. præc. dictum ſit, matrimonium nobilis cum ignobili imminuere ſplendorem familiæ, hinc quæri poterat, annon huic malo ſi quod ſubeſt, quod tamen

men non credimus, quia virgo ignobilis nobili nupta & ipsa sit nobilis, succurri possit, si cum ignobili inierit matrimonium ad morganaticam? Ubi necessario præmittendum, quid sit matrimonium ad morganaticam? respondemus, quando hac conditione cum fœmina quadam nuptiæ contrahuntur, ut uxor pariter ac liberi inde nati accepta certa bonorum portione a reliqua hereditate, imo & dignitate paterna excludantur vid. STRYK. *in Examine Jur. Feud. c. 7. qu. 3.* & cum per tale matrimonium illustres conserventur familiæ. STRYK. *d. c. 7. qu. 6.* hinc quæstio proposita affirmanda videtur. Sed hic quæstio præjudicialis erit præmittenda, scilicet, quibus tale matrimonium inire liceat, quod liceat, dubio caret, quamvis a peccati labe id non absolvat STRYK. *d. c. 7. q. 6.* quia diffidentiam erga DEUM involvat, quod de eo casu intelligendum putamus, quando initur ob multitudinem liberorum prioris Matrimonii, quibus tali matrimonio prospicere vult pater, qui donum continentiæ non habet & metuit fore, ut si alii ex secundo Matrimonio fuerint nati, priorum portio nimis imminuatur, & splendor familiæ pereat, MYLER. ab *Ehrenbach. c. 6. §. 14.* Sed si non ex tali diffidentia erga

Deum, ſed ut in præſenti caſu ad putativum dedecus familiæ avertendum fiat, peccato omnino carebit, in eo tantum cardo quæſtionis verſatur, quibus tale matrimonium permiſſum ſit & in ſpecie an Nobilibus? quod regulariter negandum, licet enim pactum morganaticum in iure communi fundamentum habeat. *2. F. 29.* adeoque Nobilibus quoque competere videatur, quia tamen hoc pactum a Iure communi exorbitat, & matrimonium ad Morganaticam uſu Germaniæ tantum inter Principes & perſonas illuſtres receptum, inde nobilibus non conceditur, uti eleganti Reſponſo probat. STRYK. *de Diſſenſ. Sponſal. ſect. 3. §. 73.* Si tamen conſenſu Domini territorii tale matrimonium a Nobilibus ineatur, valere illud tradit STRYK. *d. ſect. 5. §. 72.*

§. IV. Sed quod dictum hactenus eſt valere matrimonium nobilis cum ignobili, hoc procedit ſi quis ſciat ignobilem eſſe, cum qua contrahit matrimonium, ſed quid erraverit? cardo quæſtionis in eo vertitur, an hic error verſetur circa ſubſtantialia, an circa accidentalia, ſi illud, vitiatur matrimonium, ſecus in poſteriore caſu. HOPP. *ad Tit. J. de Nuptiis.* STRYK. *de Diſſenſ. Sponſal. ſect. 5. §. 57.* nec obſtat exemplum Jacobi, qui quamvis in

perſo-

persona erraverit, eam tamen retinuit, nam hoc ex pietate factum. GROT. *de iur. Belli & Pac. L. 2. c. 5. §. 14.* & quam repudiare potuit per justitiam, retinuit per misericordiam. OSIAND. *ad Grot. d. l.* Sed quamvis ergo regulariter vitiet error in Persona, non tamen vitiat error fortunæ. *C. un. 29. qv. 1.* qualis iam error sit, qui committitur circa conditionem non immeritò dubitaveris, sane circa substantialia hic error exinde versari videtur, quod si quis ignorans ancillam duxerit, error vitiet. LAVTERB. *ad tit. ff. de Rit. Nupt. in fine* & ex *d. can. un. C. 29. qv. 1.* error conditionis locum faciat repudio, ratio forte hæc est, quod quoties erratum circa id, quod abesse si scivissent contrahentes, non contraxissent, toties error vitiet. PVFF. *de Offic. Hom. & Civ. c. 9. §. 12.* nec obstat, quod error conditionis non sit circa substantialia, nam licet hoc in genere facile concedamus, est tamen circa substantialia matrimonii cum Nobili contracti, perinde ut de virginitate dicitur, errorem circa illam commissum vitiare matrimonium, non quod virginitas sit de essentia matrimonii in se, & in genere, sed quod sit de essentia matrimonii cum virgine contracti. CARPZ. *L. 2. def. 189.* GERHARD. *de Coniug.*

§. 3. Sed verius nobis videtur, talem errorem non vitiare matrimonium, imo ne ſponſalia quidem, imputare enim ſibi debet ſponſus, quod non melius in conditionem ſponſæ inquiſiverit, nec obſtat, quod ſupra de ancilla dictum eſt, nam quando quis ancillam in uxorem ignoranter ducit, ibi deficiunt omnes effectus matrimonii. LAUT. *ad tit. ff. de Rit. nupt. in fin.* cum ancilla enim non erat matrimonium, ſed contubernium, quod ſecus in ignobili, quod ſi communi errore pro nobili habita fuerit, adeoque adhibita quamvis omni diligenti inquiſitione de vera ejus conditione nihil conſtare potuerit, ſponſalia reſcinduntur, ſi ejus conditionis ſit ut non niſi nobilem ducturus fuiſſet, uti vult STRYK. *de Diſſenſ. Sponſal. c. 2. §. 35.* unicum adhuc notandum, non ſufficere, ſi nobilis dicat, ſe ignoraſſe qualitatem ſponſæ ſed errorem probare debet. Sed quomodo probabit ignorantiam? vulgata regula eſt, quod quæ in animo conſiſtunt, quo etiam ignorantia refertur, juramento probari debeant. CARPZ. *P. 1. C. 22. Def. 6.*

§. V. Sed quando in §. præc. dictum eſt, errorem circa ſtatum nobilitatis regulariter non vitiare matrimonium, ſupponimus, ſponſum ſine dolo ſponſæ erraſſe, quid ergo ſi illa

in

in dolo, ut si se nobilem mentita sit, adeoque sponsum errare fecerit? distinguendum putamus, utrum negotium in terminis sponsaliorum adhuc subsistat, an vero matrimonium jam consummatum sit? certum quippe est, facilius solvi sponsalia, quam matrimonium, hinc si de dissolvendis sponsalibus agatur, extra dubietatis aleam positum esse remur, ea hanc ob causam posse dissolvi, si sponsa suæ conditionis gnara, pro nobili se venditaverit, sic enim dolo, qui consensum excludit, *L. 116. §. f. ff. de Reg. Jur.* deceptus intelligitur sponsus. vid. *Disp.* Dn. PRAESIDIS *de relata veritate c. 2. n. 48. & seq.*

§. VI. Sed de matrimonio jam consummato gravior est controversia, an rescindi ideo possit, quia nobilem se mentita quæ talis non erat? quod omnino negandum videtur, non enim ob alias causas, quam adulterium & malitiosam desertionem matrimonium solvitur, & si ob celatam quamcunque qualitatem matrimonium rescindi posset, etiam ob ætatem, aut quantitatem bonorum rescinderetur, & sic raro nuptiæ forent individua vitæ consvetudo: verum re penitius inspecta affirmari potest quæstio, si supponatur, maritum ad consummandum matrimonium dolo

ſponſæ quæ ſe nobilem mentiebatur, fuiſſe inductum, ubi absque dubio etiam conſummatum matrimonium reſcinditur, imo potius nullum declaratur. CARPZOV. *L. 2. Def. 204. n. 16.* STRYK. *de Diſſenſ. ſponſal. S. 5. §. 16.* Ubi eleganti hoc demonſtratur Reſponſo, ex quo ſequentia verba huc tranſcribere non pigrabimur. *Und kan dieſem Betrieger nicht helffen, daß er nur in æuſſerlichen Dingen ſeinen Betrug verübet, ſonſt aber* contra ſubſtantiam matrimonii *hieſelbſt nichts von ihm begangen worden*, nam NB. & ille dolus hic attendendus, cum ſe nobilem jactat plebejus, aureos montes prætendit pauper, patritiis ortum ſe fingit, infimæ ſortis homo, ut fallat NB. nolentem, niſi nobili patritio ſe jungere, quique calliditate ſua adimit puellæ poteſtatem in ejus conditionem inquirendi, quales peſſimæ artes inſuper ex judicis arbitrio pœna extraordinaria coercentur.

§. VII. Sed quod dictum eſt valere matrimonium inter nobilem & ignobilem, id equidem procedit in nobili parentibus orbato, ſed quid ſi pater vel mater diſſentiat? ubi paucis ex jure repetimus, non valere matrimonium ſine conſenſu patris, *pr. I. de Nupt.* hodie etiam matris, utpote cui eadem debetur reverentia, ad quam hodie in hoc caſu reſpicitur,

citur. HOPP. *ad pr. I. de Nupt.* CARPZ. *in jurispr. Consist. p. 2. Def. 45.* si modo parentis justam habeant dissentiendi causam, alias judex liberis dat potestatem sine consensu parentum nuptias contrahendi. *L. 19. ff. de Rit. Nupt.* an autem justam & probabilem dissensus causam præbeat disparitas conditionis non immerito dubitari poterat. Negativa verior videtur, si filius nulla ratione adduci possit, ut a matrimonio quod intendit, desistat, nam sicut alias, ita & hic, monendus est filius, ne invito patre nuptias contrahat, quod si pater in dissentiendo perseveret, superior consensum supplere potest, nisi nimis magna adsit disparitas, ut si Nobilis infimæ conditionis personam ducere velit, quo casu justa inde oritur dissentiendi causa, BRUNNEM. *in Jur. Eccles. L. 2. c. 16. §. 5.* facit huc supra allegatum Responsum Amplissi. Fac. Jurid. Rostoch. ubi inter cœtera hæc leguntur verba: *Dannoch probabiles dissentiendi rationes vor zulænglich achten, worunter sie magnam Conditionis disparitatem referiren.*

§. VIII. Diximus in §. præced. posse filium nobilem ignobili se jungere etiam sine consensu patris, ubi dubium oritur, an hoc casu pater filium exhæredare possit? vulgata nec minus intricata est hæc quæstio, an matrimoni-

monium fine confenfu patris contractum iuftam præbeat exhæredandi caufam? pro affirmativa militat *L. 3. §. Si emancipatus 5. ff. de Bonor. poffeff. cont. tabul.* ibi: *nam etfi tam ignominiofam duxerit uxorem, filius, ut dedecori fit tam ipfi, quam patri mulierem talem habere, dicemus, & ex ea natum ad bonorum poffeffionem avi admitti, cum poffit avus iure fuo uti, eumque exheredare*, fed ut taceamus exheredationem hodie non fieri nifi ex caufis in *Nov. 115.* recenfitis, inter quas hæc non reperitur, ex ipfis verbis, *d. L.* patet, eam loqui de cafu, ubi filius talem uxorem ducit quæ dedecori fit ipfi & patri, fed hoc de ignobili, nobili nupta dici non poteft, per ea quæ fupra dicta, fed quid fi filius plane ignominiofam uxorem duxerit? quia grave dedecus infert parenti, exheredari eum poffe putamus, id quod intelligimus de bonis difpofitioni paternæ fubiectis, hinc exheredatio quoad bona feudalia non valebit, nam de his non valet difpofitio paterna. STRUV. *in Syntagm. Jur. Feud. c. 9. th. 12. n. 8.* VULTEJ. *de Feud. c. 9. n. 69.* nifi feudum mere hereditarium utpote de quo libera difponendi facultas, perinde ut de allodio competit, aut confenfus Domini feudi requifitus fuerit, ROSENTHAL. *de Feud. c. 6. concl. 10. n. 10. & feqq.* STRYK. *in Exam.*

Jur.

Jur. Feud. c. 14. qu. 7. Sed jam claudam rivos, dum iter indeque ortæ temporis angustiæ plura addere non permittunt, hinc progredior ad

CAPVT II.

DE EFFECTV MATRIMONII NOBILIS CVM IGNOBILI.

§. I.

Qvod effectum hujus matrimonii attinet, alius est quoad coniugem, alius quoad liberos. Quoad coniugem distinguendum, an nobilis ignobilem ducat, an nobilis ignobili nubat, nam etiam posterius licere, capite præcedente passim tetigimus, ut quando §. dictum est, valere etiam matrimonium Principis cum ignobili, priore casu, dubium non est, uxorem quamvis ignobilem ex hoc fieri nobilem, uxor enim cum marito pro una carne habetur, *Genes. 2.* sub radiis mariti resplendet. *L. Fœminæ 8. ff. de Senat. L. 13. C. de Dignit.* quæ communicatio non minima pars est dignitatis mariti, propter individuam vitæ societatem, quæ inter conjuges intercedit. HERM. VULTEJ. *3. Consf. 34. n. 168.* Conf. BARBOSA *Lib. 19. c. 52. Axiom. 3.*

§. II. An ergo titulum Generositatis, *daß sie genandt werde, Wohlgebohrne Frau*, conse-

C qui-

quitur! quod affirmare non dubitamus, propter *all. L. 8. ff. de Senat.* ubi ULPIANUS respondet, *maritus fœminæ Clarissimam dignitatem tribuit*, & eleganter responderunt Impp. in *L. Cum te, 10. C. de Nupt. cum te a non Senatore procreatam, sed ob matrimonium cum Senatore contractum Clarissima nomen adeptam dicas, claritas hæc* beneficio mariti *tibi competit*, ut adeo ignobilis nobili nupta jure nobilium gaudeat. A quo vero tempore incipit esse nobilis? & cum consensus faciat nuptias, non concubitus, *L. 30. ff. de Reg. iur.* statim a tempore sponsaliorum, nobilis facta intelligitur, etiamsi benedictio Sacerdotalis nondum accesserit, quod tamen moribus secus esse vult STRYK. *in Us. Modern. ff. Tit. de Senat. §. ult.* in Saxonia ulterius requiritur conscensio Thalami, *daß sie das Ehe-Bette beschritten.*

§. III. Sed quid si vidua facta fuerit, an & tunc nobilitatis jura retinet ignobilis nobili nupta? quod affirmandum videtur, nam vidua forum & jura mariti retinet, quamdiu ad secunda vota non transiit, & ignobili se iunxit, *L. 21. §. 1. ad Municip. L. f. C. de incol.*

§. IV. Ex hoc autem deciso multa suboriuntur dubia, notum quippe est, quod quamvis fœmina in feudo non succedat, *2. F. 36.* quia

quia ad ſervitia militaria, quorum intuitu feudum principaliter conceditur, præſtanda idonea non ſit, ei tamen debeatur dotalitium, non quidem jure feudali, bene tamen moribus, eſt autem dotalitium uſusfructus uxori in compenſationem dotis conſtitutus, ubi tamen requiritur, ut uxor petens dotalitium probet illationem dotis, eiusque in feudum verſionem, STRYK. *de Succeſſ. ab inteſt. Diſſ. 4. c. 2. §. 10.* an vero illis in locis, ubi dotalitium nobili tantum debetur viduæ, ignobilis nobili nupta dotalitium petere poſſit, res eſt, quæ dubio non caret? exemplum huius rei eſt in Saxonia, ubi *conſt. 37.* hæc leguntur verba: *Da irgend aus Gewohnheit, oder aber aus des Mannes* Teſtament *eine Frau* NB. *die Ritters-Art, etwas vom Erbe nimmt, ſo kan die Morgengabe, und Leibgedinge nicht haben*, unde ex contrario infertur, *daß diejenige ſo vom Erbe nichts nimmt, das Leibgeding fodern könne*, dummodo ſit nobilis, *von Ritters-Art*, ignobilis ergo, utut nobili nupta, eadem petere poſſet, quæ alias genere & ſanguine nobilis, quia, ut antea dictum, per matrimonium cum nobili contractum nobilitatur, vid. CARPZ. *p. 3. C. 37. Def. 1.* ideoque omnibus privilegiis & juribus quæ aliis viduis nobilium in feudo

competunt, etiam hæc gaudet, & omnia alia privilegia quæ vivente marito habebat, retinet integra, ut titulum, ſicut enim vidua Regis vocatur Regina, perinde ut vocabatur vivente Rege, ita quoque quæ ex ſtemmate orta eſt ignobili, ſi nobili nupta, retinet titulum Generoſitatis, ut dicatur *Wohlgebohrne*, cenſetur enim eſſe ac ſtare in eo ipſo matrimonio. TIRAQVEL. *de Nobilit. c. 18. n. 9.* cui tamen in eo non conſentimus, quando in ſequentibus addit, quod Vaſallus qui cum Vidua Domini concumbit, perinde feudo privetur, ac ſi cum uxore Domini adhuc viventis concubuiſſet, contrarium verius putamus, ob textum *1. F. 21.* ibi: *Domino vivente.* STRUV. *in Syntagm. Jur. Feud. c. 15. th. 9. n. 9.* ubi hoc limitat niſi intra annum luctus id fecerit. conf. STRYK. *in Exam. Jur. Feud. c. 23. qu. 17.*

§. VI. Sed quando diximus viduam nobilem, tamdiu tantum quamdiu in ſtatu viduitatis ſubſiſtit, privilegia viduarum nobilium retinere, ſequitur, quod ſi alii viro ignobili nubat, eadem amittat. *L. 13. C. de Dignitat.* ubi eleganter dicitur: *mulieres honore maritorum erigimus, genere nobilitamus &c. Si autem minoris ordinis virum poſtea ſortitæ fuerint, priore dignitate privatæ poſterioris Mariti ſequentur conditionem:*

nem: quæritur quid si secundus maritus moriatur, an priora privilegia recipit? quod negamus, sed sibi & liberis præjudicavit. *L. 13. C. de Murilegul.* unde illa vectigalibus & oneribus, quæ solis ignobilibus imponuntur, est obnoxia. TIRAQVEL. *de Nobilit. c. 18. q. 38.* quamvis in Hispania aliter observari testetur PERETZ. *ad Cod. tit. de Dignit. n. 57.* sicut quoque jure communi viduam prioris mariti immunitatem a Principe impetrare posse patet ex *L. ult. ff. de Senator.*

§. VI. Dicta de vidua extendimus, ut per nuptias secundas cum ignobili contractas amittat privilegia nobilium, etiamsi ignobili ignoranter nupserit: sed quid si dolo ad contrahendum cum tali matrimonium inducta fuerit? resp. Sic obtinebunt quæ superius de nobili, a Virgine ignobili decepto dicta sunt, quod sc. si ob dolum dissolutionem matrimonii impetraverit, ex æquitate priora privilegia ei debeant restitui, si vero de conditione secundi mariti dubitatur, in dubio privilegia nobilium amisisse intelligitur, si tamen lis marito de conditione mota, ea pendente pro nobili reputabitur, FAB. *in Cod. ad Tit. de Dignit. def. 17.*

§. VII. Notum est quod jure Civili Nobiles

biles torqueri non possint. *L. 8. §. 1. C. de Quæst.* ibi: *si personarum conditio patiatur.* Carpz. *qu. 118. n. 76.* Lauterb. *ad Tit. ff. de Qu.* ibique alleg. Tiraqvel. *de Nobilitat. c. 19. 20. 21.* quod hodienum observatur, ut inconsulto Principe Nobilis regulariter torturæ subjici non debeat, cujus rei fundamentum desumunt ex *L. Nullus C. ad Leg. Jul. Maiest.* ubi hæc leguntur verba: *Nullus omnino cui inconsultis ac nescientibus nobis fidicularum tormenta inferuntur, militiæ, vel generis, aut dignitatis defensione uti prohibeatur*, idem de ignobili, quæ nobili nupta dicendum putamus, ut nec ipsa inconsulto superiore, torqueri possit.

§. VIII. Sed videamus de effectu hujus matrimonii quoad liberos, ubi quidem certissimum, ex tali matrimonio natos esse legitimos, cum verum hic subsit matrimonium, sed an nobiles erunt? quod affirmamus, liberi enim legitime nati quoad dignitatem, Patris, non Matris, sequuntur conditionem, *L. 19. ff. de stat. Hom.* cum, per supra dicta, hæc dignitatem a marito consequatur. Conf. Myler. ab *Ehrenbach de Gamol. Princ. Imp. C. 5. §. 19. & sq.* ubi hanc addit rationem, quod pater sit principium activum, qui dat formam conceptui, cujus nobilior est materia, quam Matris, & ita gene-

generali consvetudine observari docet TIRAQVEL. *de Nobil. c. 18. n. 33.*

§. IX. Ex iam dictis porro necessario fluit, quod tales liberi (1.) insignia patris recte sibi tribuant (2.) in feudis & aliis bonis succedant, nam cum juxta communem DDrum opinionem etiam extra Matrimonium & in ex illegitimo concubitu nati, sed postea per subsequens Matrimonium legitimati succedant, LAVTERB. *ad Tit. ff. de his qui sui vel alieni jur.* CARPZ. *p. 2. C. 28. def. 17.* STRUV. *in Syntagm. Jur. Feud. c. 9. qu. 38.* multo magis succedent, qui ex legitimo matrimonio matre licet ignobili nati sunt, quod adeo verum est, ut ex patre nobili & matre ignobili nati non aliter excludantur a successione feudali, nisi speciali Pacto ita cautum. *2. F. 29.* PEREZ. *ad Cod. tit. de Dignit. n. 46.*

§. X. Sed quid si statuto expresse excludantur a sucessione? tale statutum tanquam iniquum foret nullum, cum enim liberis successionis in bonis parentum naturali jure debeatur, sequitur, tale statutum utpote jure naturali adversum & ita iniquum, fore nullum, cum nec statutum valeat, quod per subsequens matrimonium legitimatos excludit, CARPZ. *L. 2. Def. 236. n. 16.* unde communiter infe-

inferunt DDres, legitimam liberorum ſtatuto quidem minui, ſed non tolli poſſe. GAIL. *L. 2. obſ. 122.* MYNSING. *c. 5. obſ. 43.* CARPZ. *P. 3. C. 13. Def. 1. & 3.* quamvis non deſint quæ hic objici poſſent, quæ omittere cogimur. Unicum hic addimus, in quibusdam caſibus requiri, ut liberi ſint ex utroque parente nobiles, ut in Torneamentis, nec ad Collegia Canonica ſuperiora admittuntur, niſi qui ex materna quoque linea nobilitatem deducere poſſunt. HAHN. *in Diſſert. de jure nob. ſing. th. 13.*

§. XI. Sic ergo probavimus liberos ex Patre nobili & Matre ignobili natos per omnia gaudere jure liberorum legitimorum, ut non tantum Patris dignitatem conſequantur, ſed etiam eidem mortuo ſuccedant. Sed quid de pœnis dicendum, an in his quoque jure nobilium gaudent? quod communiter affirmant DDres, nobis id dubium hic ſubortum, an nobiles in pœnis privilegio quodam gaudeant? ubi quidem ob dignitatem pœnas mitigare non videtur dubitandum, faciunt huc varii textus iuris Civilis, ita in *L. 4. §. 1. ff. de Incend. ruin. nauf. rat. nav. expugn.* expreſſe dicitur pœnas ex *qualitate perſonarum* eſſe determinandas, Decurioni ob dignitatem in pœnis parcitur *L. 9. §. 11. ff. de pœnis*, ſed negativam acriter defendit

fendit

fendit CARPZ. *qu.148 n.32.sqq.* & in altius patibulum suspendendos esse fures nobiles scribit PHILIPP. *in Us. Pract. Inst. Eccl. 1.* cui negativæ sicut subscribimus in pœnis juris divini Moralis, ita pœnas arbitrarias ob nobilitatem mitigari posse concedimus: quibus ita præmissis ad quæstionem principalem respondemus affirmando, ex ratione, quæ iamiam fuit allegata. Sed quid si pater nobilitatem amiserit? Si filius antea natus, retinet nobilitatis jura: ne ex alieno delicto puniatur, excepto crimine perduellionis, ubi liberi quoque infames fiunt, *L. 1. §. 1. C. ad Leg. Jul. Majest.* sed quid si filius postea natus? Distinguendum an antea amissam patris nobilitatem iam conceptus fuerit, an non, si prius, erit nobilis, secus si postea conceptus fuerit. *L. 9. §. 13. ff. de Pœn. L. 7. §. 1. de Senator.* BRUNNEM. *ad Tit. C. de Dignit. n. 17.*

§. XII. Videamus nunc de illegitimis, an hi quoque patris consequantur dignitatem & nobiles fiant? quod affirmandum videbatur, quia ex sanguine nobili nati, sed quia non a nobili fonte decidunt, sed a sanguine putrido, ut loquitur TIRAQVELL. *de Nobilit. c. 15. n. 10.* hinc contrarium verius existimamus, ut nec insignia patris sibi tribuere, nec

nomine ejus uti possint, cum plane non sint de domo Patris, in quibusdam tamen locis spurios pro nobilibus haberi & familiæ insignia gerere per interlineam divisa tradit. FAB. *in C. tit. de Dignit. Def. 20.* sicut in Francia & Britannia ita observari vult TIRAQVELL. *de Nob. c. 15. n. 25.* nisi tamen legitimentur, imprimis per subsequens matrimonium, hi enim per omnia gaudent jure liberorum legitime natorum, cum matrimonium subsequens fictione juris retrotrahatur. HOPP. *ad §. ult. I. de Nupt.* & hinc quoque ad successionem feudi admittuntur CARPZ. *P. 3. C. 28. Def. 17.* FINCKELTH. *Disp. Feud. 6. qu. 13.*

§. XIII. Sed pergimus nunc ad casum, quando nobilis ignobili nubit, de effectu hujus matrimonii nunc visuri, ubi primo loco quæritur, an ex tali matrimonio maritus fiat nobilis? quod negatur, uxor enim radiis mariti coruscat, per supra dicta, non contra, cum maritus sit principale & caput mulieris. MYLER. ab *Ehrenbach de Gamol. Princ. Imp. c. 5. §. 30.* ubi limitatio in *§. seq.* addita, sc. nisi pacta dotalia aliud statuant, satis videri poterat dubia, quia nobilitas pactis privatorum conferri non potest, sed ipse mox se explicat, hoc accidere inter personas summam nobilitatem

tatem habentes, ut hæc limitatio ita procedat, ſi Duciſſa inferioris conditionis homini nubat, hic quidem vocetur Dux, in honorem Duciſſæ, revera autem talis non ſit.

§. XIV. Sed quia ſuperius dictum eſt, quod maritus ex perſona & dignitate uxoris non fiat nobilis, hinc altera hic ſuboritur quæſtio, an nobilis ignobili nupta, amittat nobilitatem? quod affirmandum videbatur, facit huc textus in *L. 1. C. de Dignitat.* ibi: *ſi non privatæ conditionis hominibus, ſed clariſſimis nupſeritis, Claritatem generis retinetis.* add. *L. 8. ff. de Senat.* accedit, quod Uxor ſequatur dignitatem mariti, unde ſicut ignobilis nobili nupta ex perſona mariti ſit nobilis, ita quoque nobilis ignobili juncta fit ignobilis, & hanc opinionem defendunt, CARPZ. *p. 3. C. 37. Def. 2. n. 4.* FABER. *in Cod. de dignit. Def. 17.* TIRAQVELL. *de Nobilit. c. 18. n. 5. & ſeqq.* nec obſtat, quod nobilitas ex jure naturali ſaltem hactenus ſit, quatenus ex jure ſanguinis dependet, adeoque jure civili tolli nequeat, nam quamvis nobilitas non tollatur, quatenus ex jure ſanguinis oritur, tollitur tamen jus quod propter nobilitatem competit. Sed ut ut hæc jure Civili dubio careant, de moribus tamen nobis ſupereſt dubium? ſed reſpondemus ea

quæ dicta ſunt, de amiſſa nobilitate per matrimonium cum ignobili, intelligenda eſſe de nobilitate participata, ut quando uxor ex perſona mariti nobilitatur, hæc ſecundis cum ignobili contractis nuptiis amittitur, per ea quæ ſupra ſunt deducta, quod vero attinet nobilitatem ſanguinis ſeu connatam, hæc nuptiis cum ignobili non extinguitur. *L. 10. C. de Nupt.* quod latiſſime & variis exemplis probat MYLER. ab *Ehrenbach de Gamol. Princ. Imper. c. 5. §. 48.* Diſtinctionem vero noſtram probat FABER. *in Cod. ad Tit. de Dignit. Def. 17.* STRYK. *in uſ. modern. ff. ad Tit. de ſenat. §. 9.* MYLER. ab *Ehrenbach. d. c. 5. §. 46.* nec dubitare nos ſinit praxis, de qua STRYK. *d. l.*

§. XV. Hactenus tamen dicta limitantur, niſi plane indigno nupſerit, nemo enim de hoc ſibi blandiri debet, quo ſe ipſum indignum judicavit. *L. 12. in fin. C. de Dignitat.* de quo uti dubitandum non eſt, ita quæritur, quis ſit indignus, & in ſpecie an omnis ex Civico ordine natus tali nomine ſit inſigniendus? quod negamus, quia non omnes ſunt de fece plebis, STRYK. *d. l. §. 11.* ubi in fine ex MENOCH. *L. 4. Præſ. 189. n. 86.* tradit, Comitiſſam vel Baroniſſam ſi Doctori nubat, non nubere indigno, quod vel inde conſtat, quia

Docto-

Doctores vere ſunt nobiles, & per omnia nobilibus æquiparantur, vid. *Ord. Camer. p. 1. Tit. 43. Reform. Polit. de anno 1548. & 1506. Tit. von Uberflüſſigkeit der Kleider.*

§. XVI. Quia vero nobilis ignobili nupta nobilitatem ſanguinis retinet, per hactenus deducta, quæritur an etiam Generoſitatis titulum retineat? ſi minora Majoribus conferre licet, affirmandum id exinde videtur, quod Regum filiæ licet aliis quam Regibus nuptæ, adhuc dicantur *Ihre Königl. Hoheit,* quamvis hoc D. STRYK. *in Uſ. Mod. ff. d. l. §. 10.* ad eas reſtringat, quæ in Regno hereditario ſperant ſucceſſionem, quam cum in feudis regulariter non ſperent filiæ nobiles, hinc Deciſionem hujus quæſtionis aliis relinquimus, ſicut & eam, quæ de inſignibus moveri poterat, unicum tantum addimus, quod in Saxonia viduæ ejusmodi nobili quæ ignobili nupta, non concedantur ea privilegia, quæ aliis Nobilium viduis, ſic non capit comeſtibilia, & id genus alia, CARPZ. *p. 3. C. 37. Def. 2. n. 4.* ea ſane quæſtio nobis plane videtur ſuperflua, quando quæritur, an valeat donatio ab ignobili viro nobili uxori facta? quod communiter affirmatur, utut enim donationes inter virum & uxorem regulariter prohibitæ ſint. *l. 1. ff. de*

 donat.

donat. int. vir. & uxor. quia tamen hoc tantum eo casu procedit, quando donans fit pauperior, & donatarius locupletior. *L. 5. §. 8. L. 16. L. 25. ff. de Donat. inter vir & uxor.* CARPZ. *P. 2. C. 13. Def. 18.* indeque donatio remuneratoria valet, *L. fin. C. de Donat. ante nupt.* hinc donationem a viro ignobili uxori quondam nobili in remunerationem amissæ nobilitatis factam valere volunt, sed ut diximus, hæc quæstio nobis superflua videtur, quia nobilitas sanguinis per matrimonium non amittitur, nisi hanc quæstionem de eo casu intelligere velis, quo ignobilis uxor ex persona mariti nobilitatur.

§. XVII. Sed hæc sufficiant festinante calamo scripsisse de effectu hujus matrimonii quoad uxorem, nunc de liberis videamus, & in specie an liberi inde nati, fiant nobiles? quod negamus, ex justo enim matrimonio natus sequitur Patrem, tam quoad statum, quam quoad dignitatem, utpote quæ per Matrem non propagatur HOPP. *ad Pr. 1. de Ingen. verb. ingenuus nihilominus*, unde Galli, le ventre ennoble point, nec obstat, quod superius dictum, eam quæ ignobili nubit, retinere nobilitatem sanguinis, hæc enim personalis est, nec in liberos transmittitur, sed mortua matre extinguitur. MYL. ab *Ehrenbach de Gamol. Princ. Imp. c. 5. §. 33.*

§. XVIII.

§. XVIII. Superius dicta ampliantur, ut nec statuto vel consuetudine introduci possit, ut filii matris consequantur nobilitatem, quam in rem allegant *L. 36. C. de Decur.* sed contrarium verius putamus, nec enim irrationabilis talis consuetudo dici potest, quæ nihil continet, quod vel naturali, & divino juri, vel bonis moribus contrarium sit, nec obstat *d. L. 36. C. de Decur.* loquitur enim de casu speciali, si quis ob originem matris leviora velit onera amplecti, & respuere majora, quibus ob originem paternam obstrictus erat: BRUNNEM. *ad Tit. C. de Decur. n. 61.* multo magis vero speciali Privilegio id concedi potest, ut matris originem sequantur liberi, sicut iliensibus & aliis id factum docet *l. 1. §. 7. ff. ad Municip.* alia exempla adducit MYLER. ab *Ehrenbach d. c. 5. §. 35. & 36.*

§. XIX. Sic ergo vidimus quod si nobilis ignobili nubat liberi non fiant nobiles, sed quid si pater nobilitatem impetravit? resp. sic liberi quoque fiunt nobiles, etiam qui ante impetratam nobilitatem nati, sed hoc ultimum dubio non caret, quamvis enim pro nostra opinione militet *L. 5. ff. de Senat.* obstat tamen non parum videtur *L. 11. C. de Dignit.* ubi variorum varia est conciliatio, nobis ea placet quam affert BRUNNEM. *ad d. L. 11. C. de Dignit.* sc. posteriorem *h. l.* partem corrigere priorem.

§. XX. Sic ergo habes B. L. quæ de materia hac satis ardua Tecum communicare volui, si quæ minus recte scripta invenies, invenies autem plurima, imbecillitati ingenii & nimiæ festinationi condonabis. Deo vero T. O. M. grates pro præstito auxilio ago immortales.

Ei sit Laus & Gloria in Secula Seculorum.

F I N I S.

AD

AD

GENEROSVM DN. RESPONDENTEM.

Elapsum nondum est biennium, cum Te primum nactus sum Auditorem: Raro hodie exemplo eum Te exhibuisti, in Collegiis Lectoriis, Examinatoriis & Disputatoriis, ut diligentiam Tuam satis deprædicare nequeam; nunc dum abitum paras, publicum eruditionis specimen hic exhibes, conscribendo Disputationem de Matrimonio Nobilis cum ignobili, & utut certus sim, quod talem Te exhibiturus sis, qualem Te spero, id tamen doleo, quod temporis angustiæ, dum opinione citius abitum paras, non permiserint hujus materiæ exactiorem & prolixiorem explicationem, multa enim adhuc deesse cuilibet ex perlectione patebit: Sed & voluisse sat est: Ego interim GENEROSISSIMO DOMINO PARENTI *de tantæ spei filio animitus gratulor, Deumque rogo, ut* GENEROSVM DOMINVM RESPONDENTEM *in Sui nominis gloriam, hujus Provinciæ emolumentum, ac commodum, & in totius Generosissimæ Familiæ Decus ac ornamentum diu servet sospitem, diu incolumem:*

PRAESES.

